

PONÈNCIA:

“TDAH: signes d’alerta. Dinàmiques familiars en la gènesi del TDAH”

per **Mireia Escardíbul** (Psicòloga clínica CDIAP de la Fundació Eulàlia Torres de Beà)

Des de la primera infància es poden observar signes d’alerta que fan pensar que el/la nen/a pot desenvolupar simptomatologia del TDAH en el futur. Però cal tenir en compte la importància de les dinàmiques familiars, del tipus de vincle que s’estableixi entre infant i pares o cuidadors, en quan a que el signes d’alerta es potenciïn, o bé es puguin canalitzar de manera que permeti el procés evolutiu del menor.

CAS CLÍNIC CARLES

Primera visita: edat del nen 5 anys

Família: pares i fill

A la primera visita venen els pares i en Carles.

La família ve derivada per l’escola.

Motiu de consulta:

Mare: “el meu fill és molt mogut, hiperactiu i té dèficit d’atenció. No para quiet. Menjant s’aixeca mil cops de la taula. És desesperant. S’avorreix amb tot, no sap jugar sol. Arribo a casa i em va perseguint pel pis. Amb la de coses que he de fer i ell al darrera meu tota l’estona. Jo li vaig traient joguines seves o li dic que em faci un dibuix, però està un minut i ja em va al darrera”.

D’altra banda, la mare refereix que el nen és impulsiu, que no pensa les coses abans de fer-les, que a la mínima “ja salta” i de vegades és agressiu. Quan vol una cosa i no la té s’enfada i a ella li dóna cops a la panxa.

Tot això la mare ho diu gairebé sense respirar. Verborreica. És una senyora que en aquell moment la veig molt ansiosa, desbordada i amb molta queixa del fill.

El nen, a qui he ofert una capsa de joguines, està jugant a una taula petita, al costat d'on estan els pares. Ell porta uns animalets seus de casa, però que deixa a un costat en veure els de la capsa. Va jugant però pendent de la conversa dels pares.

Jo em miro al pare i m'interesso per com veu ell la situació. El pare diu que sí, que el nen és mogut, però que quan una cosa l'interessa està atent i para. La mare el talla i diu que amb el pare està molt menys temps que amb ella perquè els dies de cada dia arriba molt tard al vespre, doncs a part de l'horari laboral està fent un curs que l'interessa per la feina.

ANAMNESI

-Embaràs: la mare va tenir un avortament espontani 2 anys abans del naixement del Carles. Durant l'embaràs d'ell es va trobar bé. La mare diu: "ja notava que el fill es movia molt. La meua mare diu que jo de sempre he estat molt moguda, hiperactiva, que el meu fill no és ni la meitat de mogut que jo era de petita".

La mare té una germana amb una malaltia mental que la porta a tenir episodis violents. La germana viu amb els pares. És 5 anys més jove que ella. Durant l'embaràs la mare no va estar massa prop de la germana "per si de cas".

La mare treballa en una empresa familiar amb el propi pare. Té conflictes amb ell. Pare molt dominant, que vol que les coses es facin segons ell diu, exigent i impacient.

-Alimentació: materna 15 dies. Al nen li va costar agafar-se al pit. La mare comenta: "buscava el mugró però no el trobava. Jo intentava posar-lo a la boca però movia la cara com desesperat i no havia manera que s'agafés al pit. Els dos acabàvem malament i molt nerviosos. Al final vaig preferir deixar-ho córrer i que prengués el biberó. Ens va anar millor a tots dos". Diu que el nen va acceptar bé els canvis d'alimentació. La mare va tornar a la feina als 3 mesos i mig i va deixar el nen a càrrec de l'àvia materna. Ella es va ocupar d'en Carles fins que va anar a la llar d'infants als 18 mesos.

-Gatejar: 7 mesos.

-Marxa: 9 mesos. La mare diu: "va començar a caminar molt aviat. Havia d'anar al darrera seu tota l'estona vigilant que no es fes mal".

-Llenguatge: va dir les primeres paraules als dos anys. Li va costar parlar, però després bé. Mare: "el meu pare deia que el nen era mut, que li passava alguna cosa. Jo li vaig dir a la pediatra de consultar a un logopeda, però em va dir d'esperar una mica".

El nen segueix jugant. De tant en tant s'aixeca de la cadira i li comenta quelcom del joc al pare.

-Guarderia: 18 mesos. Li va costar 1 setmana adaptar-se. Mare: "no era constant amb els treballs. Li costava concentrar-se. Ja a la guarderia em deien que el nen era mogut i inquiet". Hi anava de les 9 hores a les 18 hores.

-Escolaritat: La inicia a P-3. Mare: "la mestra ja deia que no parava quiet, que no aguantava assegut ni 5 minuts, que reclamava molt l'atenció d'ella, però que quan estava pel nen, aquest es tranquil·litzava". A P-4 va tenir la mateixa mestra i anava trampejant amb el nen. Ara en té una altra.

La mare ha mirat per internet fundacions de nens hiperactius. Ara la mestra de P-5 diu que "el nen és mogut. Li costa concentrar-se en les tasques. Si està per ell es tranquil·litzava, però no sempre pot. De vegades entre una vetlladora que hi ha per un altre nen i la mestra d'Educació Especial l'ajuden".

M'interesso per la relació amb els companys. Mare: "té problemes perquè vol manar, no li agrada perdre en els jocs i quan vol una cosa l'agafa".

-Dormir: dorm sol però de sempre li ha costat adormir-se. Ha passat èpoques amb moltes pors i despertant-se per les nits sovint.

La mare va a la seva habitació i li explica contes i està amb ell, però reconeix que es posa nerviosa perquè veu que el nen no s'adorm i que ella té moltes coses a fer. Molts dies acaba el pare, tot i arribant tard, quedant-se amb el nen fins que s'adorm.

Jo em miro al pare i la mare diu: "ell té més paciència".

El pare diu que sí.

-Pors: la mare comenta que és un nen amb moltes pors. Té por a estar sol, i a la foscor.

-Reconeixement del perill: no té por al perill. Si va amb bicicleta es pot ficar per llocs perillosos. És un nen àgil però s'accidenta amb facilitat. Pel tobogan del parc es tira de qualsevol manera, va molt de pressa en tot i no veu el perill. També té conflictes amb els nens perquè passa per davant de tots. La mare ja l'avisa de tot, del que no ha de fer, però ell ho fa. Els avisos no són útils. Ho ha de provar tot.

Els pares queden molt poques vegades amb altres pares amics amb fills perquè en Carles "l'acaba liant". La mare està pendent d'ell tota l'estona. El va aturant quan veu que farà quelcom perillós o de mal comportament amb d'altres nens.

Pare: "jo li dic que està massa a sobre".

Mare: "no se'l pot deixar sol".

El nen cap al final de l'entrevista ja s'aixeca més sovint. El pare acaba jugant amb ell a la taula petita doncs el nen el reclama.

La mare diu que vol una teràpia per parar al fill i veure també què poden fer amb ell.

Comento als pares que pel que m'han exposat veig un nen molt necessitat d'atenció, que es mou pels propis impulsos, necessitats, que encara no està preparat per posar-se al lloc de l'altre ni preveure respostes als seus actes. Té por a separar-se, a quedar-se sol i s'enganxa i necessita controlar l'entorn.

Pel que diuen els pares sembla un nen que parla poc d'ell. El seu malestar, inquietuds les passa pel moviment i no tant per la paraula.

Dic als pares que si se li pregunta com se sent, com està, què hi diu. La mare respon que es fa el despistat. Diu que quan el veu nerviós li pregunta què li passa i no respon, fuig.

Quan la mare reproduïx la situació amb el fill noto que el to de veu és més de recriminació que d'interès. S'entén la reacció del nen de fugida.

El pare no diu res.

Dic a la mare que com ella diu, treballen moltes hores i el nen els veu poc i els reclama.

SIGNES D'ALERTA (Lasa, 2008)

El Dr. Lasa descriu els següents signes d'alerta:

Nens de 0 a 6 anys

Fins els 18 mesos

-Els descriuen com a bebès molt moguts, que protesten i criden.

-Desenvolupament motriu ràpid -a partir del desplaçament, gateig i marxa- pel desconeixement del perill, el risc i repetició d'accidents.

-Alteracions del son (dificultats per agafar-lo, sol ser lleuger amb sobresalts) i de la gana (poca).

-Predomini de la inquietud i la intranquil·litat amb pocs períodes de calma i atenció.

-No solen buscar a la mare amb la mirada o la mímica com a punt de referència i d'orientació.

Recorren menys que d'altres nens a l'abraçada i a l'aferrament com a recerca de contenció. Es pot generar així una pertorbació precoç en la interacció mare-fill i dels mecanismes que permetin al nen tranquil·litzar-se a si mateix, i alterar-se un dels reguladors habituals de l'excitació i del desbordament del nen.

Dels 18 mesos als 3 anys

-Endarreriment en l'aparició i l'organització del llenguatge.

-Precocitat motriu però poc harmònica per la impulsivitat i la brusquedat dels moviments.

-Dificultats en la motricitat fina perquè exigeix paciència i fluïdesa, és a dir, atenció sostinguda.

-Els impulsos descontrolats i la imprudència comencen a ser freqüents i a angoixar a la família.

-El risc d'accidents domèstics (contacte amb endolls, ingestes inapropiades) o exteriors (caigudes, comportaments temeraris) solen ser més freqüents que en d'altres nens.

A partir dels 4-5 anys

-El comportament desordenat involuntari o, de vegades, voluntàriament destructor, genera ràpids conflictes des de l'entrada del nen en ambients col·lectius.

Dels 6 als 12 anys

La simptomatologia fonamental:

- Dèficit d'atenció.
- Hiperactivitat.
- Impulsivitat.

Símtomes associats

- Labilitat emocional.
- Trastorns específics del desenvolupament.
- Alteració secundària del rendiment escolar.
- Signes neurològics menors.

EXPLORACIÓ PSICOLÒGICA

El nen se li fa una exploració psicològica als 5 anys i 1 mes.

Actitud-conducta

- Aspecte adequat a l'edat.
- A l'inici de l'exploració se'l veu tens però després estableix un bon contacte.
- Orientat i connectat.
- Col·labora en les proves, però o bé es mostra impulsiu i algunes les realitza abans d'acabar de donar la consigna, o bé es queda aturat, de vegades com bloquejat i necessita pautes d'orientació i busca l'aprovació de l'adult.
- Davant de la dificultat tendeix a l'abandó i aleshores es dispersa o demana fer activitats que ell domina.
- A mida que passen les sessions actua més el moviment i necessita aixecar-se de la cadira i deambular pel despatx però se'l pot anar contenint verbalment.
- Quan un li fa d'organitzador extern i el recolza, el nen es tranquil·litza.

Tests d'intel·ligència

MSCA:

Verbal: 45

Perceptiu-Manipulativa: 54

Numèrica: 52
IGC: 99
Memòria: 42
Motricitat: 78

- Nivell de **llenguatge i de joc** adequats a l'edat.
 - Dibuix**: poc elaborats per la rapidesa en que els realitza.
 - Corman**: el personatge menys valorat és el de la mare i el més el del nen "perquè juga".
 - Emocionalment**: a través dels tests projectius mostra aspectes fòbics i de dependència regressiva. Apareixen sentiments de por, de dificultats en la separació de l'objecte. També mostra sentiments de rivalitat i poca tolerància a la frustració.
- Davant de les ansietats usa defenses de control.

SÍNTESI DIAGNÒSTICA

- Fòbia inespecificada (CIM9. Codi: 300.20)
- Trastorn de Personalitat dependent (CIM9. Codi: 301.6)

ENTREVISTES DE SEGUIMENT

A continuació presentaré frases que al llarg de les entrevistes de seguiment varen expressar la mare i el pare d'en Carles, i que aporten més informació de com els dos han anat establint el vincle amb el fill.

MARE

-Estic tot el dia treballant. Vaig a buscar el nen a l'escola i quan arribem a casa em persegueix pel pis. No em deixa respirar. Si estenc la roba està al costat meu al safareig i em va parlant. Si faig el sopar està al meu costat a la cuina. Em reclama l'atenció constantment.

-No sap jugar sol. Sempre necessita algú. S'avorreix amb molta facilitat. Si em poso a jugar amb ell acabem barallats. Sempre vol guanyar i manar en el joc. Jo no el deixo sempre guanyar. A la vida no sempre el deixaran guanyar.

- Quan vaig al supermercat amb ell, vol que li compri moltes coses, però jo no li compro tot. Si vol una cosa que està en un lloc complicat on poden caure els aliments a terra, jo ja l'aviso que no ho toqui abans de que passi res, però ell ho fa. Quan veig un possible perill o situació que en Carles pugui prendre mal o es pugui portar malament ja l'aviso del que no ha de fer.

-Sempre li he d'anar al darrera perquè es vesteixi, es posi el pijama. Li acabo fent jo.

-Li agrada col·laborar en tasques de casa com ara posar la taula, però se li pot caure i trencar un got, el plat. Quin desastre!!!

-De l'escola surt molt neguitós. Pot anar pel carrer donant-me cops a la panxa o al braç i jo aguantant.

-El meu marit, entre setmana, arriba a casa a les 10 de la nit. Joestic pràcticament sola amb el meu fill durant la setmana. És dur.

-El meu marit i el meu fill són de parlar poc. De vegades em sento com fent monòlegs. Crec que no m'escolten i passen de mi.

-Si veig al meu fill "pul·lulant" per la casa em poso nerviosa. Li dic que faci alguna cosa enlloc d'anar donant voltes.

-Els dissabtes pel matí, el meu marit i el meu fill solen jugar amb jocs a l'ordinador. S'ho passen bé, però ja els hi dic que ho deixin que hem de fer moltes coses.

-Moltes vegades castigo al meu fill pel mal comportament, però de seguida li aixeco el càstig. Em fa pena.

PARE

-Al meu fill i a mi ens agrada jugar amb jocs de l'ordinador. Ens ho passem bé i veig que a ell l'interessa.

-Durant la setmana arribo a casa a les 10 del vespre. Quan surto de la feina vaig a un curs. Pràcticament no veig al Carles entre setmana, però els caps de setmana els hi dedico a ell.

-La meva dona a casa no para quieta i els caps de setmana vol que fem moltes coses: fer la compra, passejar moltes hores, sortir d'excursió...A mi no sempre em ve de gust. També m'agrada quedar-me a casa veient pel·lícules, fent la migdiada o jugant amb el meu fill.

-Ella està massa a sobre del nen, massa pendent de tot el que ell fa. De vegades el matxaca amb moltes preguntes.

-La meva dona parla molt. Quan vull dir alguna cosa em sol interrompre. A la fi prefereixo no dir res.

-Quan jo estic a casa, el meu fill ens reclama bastant però de vegades pot jugar una estona sol, estant jo prop d'ell.

-Quan jugo a futbol amb en Carles no li agrada perdre. De vegades em deixo guanyar dissimuladament. Quan perd s'enfada però pot continuar amb el joc.

-Al Carles li costa jugar amb d'altres nens. Li agrada manar i si el joc és competitiu no li agrada perdre i això li porta problemes.

-A la meva dona i a mi ens costa fer coses sense ell per por a que s'enfadi. Si marxem un cap de setmana sense ell li diem que és per feina.

-Quan el castigo, que són poques vegades, ho mantinc. La meva dona en aquest sentit és tova. Crec que s'equivoca. El meu fill sap que a la fi, amb ella, aconseguirà el que vol.

-El Carles, malgrat que és impulsiu i mogut i de vegades no veu el perill, també té moltes pors.

-Un dia ens va sorprendre dient que es volia morir.

-És un nen que és carinyós encara que de vegades no ho sembli.

ANÀLISI DE LA RELACIÓ PARES-FILL

Analitzaré la relació dels pares amb el fill per separat, com es va forjar el vincle d'ells des de l'inici, veure els aspectes que han ajudat a que els signes d'alerta hagin anat en augment fins el moment de la consulta i quins han permès que la situació no s'agreugés.

MARE-FILL

La mare explica que abans del naixement del Carles va perdre un primer fill. Quan està embarassada d'en Carles diu que "es movia molt". Em pregunto si era així, o la mare necessitava sentir que es movia per por a una altra pèrdua? Era una defensa front les ansietats de mort? És factible pensar que la mare ja projectava en el fill una "intensitat de moviment alta" per sentir-lo present.

D'altra banda, la mare comenta que té una germana de la qual explica que pot tenir episodis de violència, i durant l'embaràs, s'allunya d'ella "per si de cas". No sabem el nivell d'agressivitat de la germana, però en qualsevol cas la mare sent que ha de protegir el seu fill. Té por a possibles conseqüències negatives que afectin el bon progrés de l'embaràs. Pot ser real el perill, però en qualsevol cas la mare ho destaca.

Un cop neix el nen, mare i fill ja des de l'inici no es troben. Leticia Escario, psicòloga de la nostra Fundació, en diferents seminaris de supervisió que he assistit, li he sentit fer referència a la paraula "**desencuentro**" entre pare/mare i fill/a, el no trobar la manera adequada de relacionar-se els pares amb els fills, d'afavorir un vincle sà. En el cas que ens ocupa, aquest "desencuentro" ve des dels orígens. La mare parla de que en Carles no podia agafar-se al pit i que ella intentava que podés ser, però no trobava la manera i acabaven els dos molt neguitosos. Ho va deixar córrer donant al nen el biberó.

Ja des de l'inici s'observa com en el nen hi ha un aferrament, un "apego" insegur. Recordar que l'aferrament és el vincle de rel biològica i psicològica que estableix el nadó amb els cuidadors. Busca garantir la supervivència física i la seguretat emocional.

Bowlby, psicoanalista anglès, va ser qui va desenvolupar la "Teoria de l'aferrament".

La Dra. Eulàlia Torras, en el seu llibre "Ser niño" fa referència a la "Teoria de l'aferrament" i com aquest, segons la seva qualitat, pot ser segur o insegur. Si és segur pot ajudar al bebè a desenvolupar capacitats, habilitats motrius, llenguatge, etc, que li permetran augmentar la seva capacitat d'autoafirmació, i anar cap a una identitat diferenciada de la mare o cuidador. Per això el nadó, en aquest procés d'individuació, haurà d'anar fent separacions parcials dels pares o cuidadors, que a cada pas es vagi sentint segur i pugui posar en marxa les seves competències. Per això necessitarà que aquests l'ajudin en el procés, a desenvolupar aquestes competències, iniciatives, aprenentatges, i que pugui anar cap a l'autonomia personal.

Si l'aferrament és insegur es fomenten els aspectes regressius, la dependència, les ansietats front la separació i el nen tendirà a una personalitat insegura i temerosa. Els pares retenen als nens per la pròpia inseguretat.

D'altra banda, afegiria que perquè el vincle entre pares i fills pugui anar-se desenvolupant de manera sana, que ajudi al progrés, és important que es puguin dur a terme funcions parentals de manera adequada. Destacaria les següents:

- La contenció
- L'empatia
- La tolerància
- Els límits

La contenció:

Entesa com la capacitat dels pares de que puguin pensar quan el fill no pot, de poder comprendre, clarificar, diferenciar i donar significat als diferents sentiments del nen.

L'empatia:

És poder posar-se en el lloc de l'altre, de captar les seves necessitats, de ser sensible a les seves demandes, a que senti que hi ha persones que el comprenen, que saben de què va, que entenen el que li passa i amb les que hi pot confiar.

La tolerància:

El poder acceptar la diferència. El que l'altre tingui la seva pròpia idiosincràsia, idees, manera de ser.

El límits:

Fins on un permet que l'altre faci. Ser massa permissiu o intolerant pot donar sensació al nen/a de que se l'abandona o se'l rebutja.

Els límits ben canalitzats ajuden a sentir-se cuidat, protegit, orientat, veure el que convé del que no convé, o sigui a donar més sentit de realitat.

El bon o mal funcionament d'aquestes funcions no dóna lloc a una simptomatologia del TDAH en exclusiva. Pot derivar en el nen a d'altres símptomes, però sí que en la majoria de casos de nens que presenten aquesta simptomatologia es veu que ha hagut un mal desenvolupament d'aquestes funcions.

Tornant al cas clínic i intentant lligar aquests aspectes teòrics amb la realitat del cas podem observar els exemples següents:

MARE-FILL

La contenció

La mare no és capaç de desenvolupar aquest aspecte en la relació amb el nen, però tampoc en ella mateixa. És una persona molt ansiosa, i invasiva. A l'entrevista parla de manera verborreica, dóna la impressió de que gairebé no respira quan parla. Quan el marit fa intervencions, poques, l'interromp. Fa referència sovint que "s'han de fer moltes coses". S'inquieta si veu al pare i al fill jugar els dissabtes i passar-s'ho bé doncs ella vol sortir perquè han de fer moltes coses.

L'Àvia materna diu que el nen no és ni la meitat d'hiperactiu que ella quan era petita.

En quan a la relació mare-fill, la senyora diu que el nen és mogut, impulsiu, que no pensa. Aquestes dificultats de contenció, de parar, de pensar, mentalitzar els sentiments és una dificultat que ella veu en el nen però que també se li podrien atribuir a la mare.

Davant l'ansietat del nen no pot donar una resposta adequada que el calmi i tranquil·litzi, i que el nen pugui anar introjectant confiança en l'adult que l'ajudarà davant dels seus neguits, i perquè amb el temps pugui anar adquirint aquesta capacitat i confiança en si mateix i anar fent el procés d'individuació i poder ser més autònom.

En el cas d'en Carles, el nen no troba la resposta adequada de la mare i es neguiteja més, la reclama més, s'enganxa i es va generant un cercle viciós mare-fill.

L'empatia:

.La mare expressa que arriba a casa i el nen la va seguint pel pis. Si estén la roba la segueix al safareig, si cuina també va amb ella. Li dóna joguines perquè s'entretengui sol, li diu que faci un dibuix. Al nen tot plegat no li serveix per aturar-se, per estar tranquil.

Un s'imagina el nen tot el dia a l'escola, la mare treballant i quan estan junts a casa, el nen necessita ser atès per la mare, que pugui estar per ell una estona. La mare no ho comprèn, no pot captar el

que el nen necessita, el perquè reclama l'atenció. La conseqüència és que el Carles no se sent atès adequadament i no es pot aturar ni calmar i la mare més neguitosa, pensant en totes les coses que ha de fer, buscant-li activitats que el nen en aquell moment no necessita i acaben en un cercle viciós. Altre cop els dos molt neguitosos.

.La mare diu que al nen li costa perdre en els jocs i que ella no sempre el deixa guanyar doncs a la vida no sempre li ho permetran. Aquesta actitud pot augmentar la intolerància a la frustració del nen. A la mare li costa empatitzar amb la frustració i el dolor del fill, no pot compartir el seu malestar i parlar amb ell al respecte.

Com diu la Dra. Eulàlia Torras en el seu llibre "Ser niño":

"Educar frustrant et converteix en un enemic. Millor poder anar dient "sí" sempre que es pugui".

.El nen té conflictes en la relació amb els iguals. Tampoc pot empatitzar. Quan vol una cosa l'agafa, no vol perdre en els jocs, vol manar.

La tolerància

.La mare comenta que el nen va començar a caminar als 9 mesos i que tota l'estona anava al seu darrera vigilant que no es fes mal. De més gran va amb bicicleta i el vigila perquè no es fiqui per llocs perillosos. Pel tobogan del parc es tira de qualsevol manera, va molt de pressa.

Segurament és un nen que cal vigilar, però quin marge se li ha donat perquè podés explorar l'entorn pel seu compte, es tolerés les seves iniciatives, curiositats, interessos? En quina mesura, la mare li ha permès separar-se d'ella sense por o sense transmetre-li por?

Els límits:

La mare no pot posar límits de manera adequada:

.Per un costat diu que el nen surt de l'escola molt neguitós i li dóna cops a la panxa i ella aguantant. No l'atura físicament.

.Expressa que quan el castiga després li fa pena i li aixeca el càstig.

.D'altra banda el controla molt. Quan van a llocs amb amigats li està a sobre perquè "no la lii".

La mare per un costat és força permissiva i per l'altre rígida.

Com ho rep el nen? És una figura que no li transmet seguretat, ferma, que es desautoritza a ella mateixa i que transmet la desconfiança en ell.

A més a més de les funcions parentals esmentades voldria destacar un altre punt en la relació mare-fill i és la manca de confiança d'aquesta mare en els recursos personals per afrontar la criança i educació del fill i també la manca de confiança en els recursos del propi fill. Això es reflecteix quan ella expressa el següent:

.Quan a les nits el nen no s'adorm i la mare es neguiteja acaba delegant en el pare la solució del conflicte "perquè ell té més paciència".

.Quan ella i el nen tenen dificultats en l'alimentació materna acaba donant el biberó.

.No sabem les motivacions de la mare per tornar a la feina abans del termini de la baixa maternal, però dóna que pensar les dificultats que ha tingut en els primers mesos de vida amb el fill. Un pensa sinó delega en la pròpia mare la criança del nen, o almenys en bona part.

Respecte al nen té com una visió catastrofista envers ell, de poca confiança en els seus recursos. Els missatges que transmet verbalment o amb la seva actitud és de valorar-lo poc:

.Col·labora en tasques a casa però se li pot trencar un got, un plat.

.No sap jugar sol.

.No pensa les coses.

.No sap perdre.

.No parla molt.

És un constant "no". Inclús en un aspecte positiu on pare i fill poden estar jugant plegats i el nen content i concentrat, la mare ho viu com un pèrdua de temps doncs ha de fer moltes coses.

La mare fa pensar en un fons depressiu, i el nen també. De fet el pare comenta que en Carles, de vegades expressa, que es voldria morir.

En resum,

La mare és una persona molt ansiosa que actua l'ansietat a través de la hiperactivitat, del no poder aturar-se a pensar, a mentalitzar els propis neguits, de mostrar-se invasiva i controladora.

És una persona que no pot posar en marxa recursos personals davant dels conflictes i delega en tercers la solució dels problemes (àvia materna, marit).

Respecte al nen no pot respondre adequadament a les seves necessitats, demandes, afavorint l'aferrament insegur, i la dependència regressiva.

El nen, ja des dels orígens es mostra ansiós, inquiet, difícil de calmar, i no ha pogut introjectar figures paternes contenidores, de confiança, que l'ajudin a poder apaivagar els seus neguits i posar en marxa els propis recursos personals. Malgrat tot, hi ha una part d'ell rescatable doncs quan troba persones de l'entorn que el recolzen, organitzen, pot estar més tranquil (la mestra de l'escola, la psicòloga que li fa l'exploració psicològica).

PARE-FILL

Contenció:

.Quan el nen té pors per les nits pot estar amb ell, explicant contes. Pot aturar les pors i que el nen s'adormi.

Empatia:

.El pare expressa que el seu fill és inquiet i mogut, però que té pors. Pot captar que el nen actua per raons emocionals, no perquè sí.

.També en els jocs es deixa guanyar dissimuladament. No entra en confrontació.

Tolerància:

.Accepta les propostes de joc del nen.

Límits:

.Ell no es considera una persona controladora, que marqui constantment al nen com diu que fa la mare i que li fa moltes preguntes. En canvi reconeix que quan el castiga ho manté.

En resum,

En Carles pot establir un aferrament menys insegur envers el pare. No diria del tot segur perquè el nen mostra majoritàriament aspectes d'inseguretats i por a l'hora de separar-se, però amb el pare ho pot fer més i millor. Malgrat això, cal recordar que el senyor diu que si alguna vegada ha marxat amb la mare un cap de setmana, al Carles li diuen que és per feina. No poden dir la veritat. Un pensa en què passaria si ho fessin?

D'altra banda s'observa que el vincle entre pare i fill és més sà. També el pare pot posar en marxa les funcions parentals de manera més adequada i pot valorar més els recursos del nen.

D'ell explicita que és un nen mogut però quan quelcom l'interessa està atent i para. També diu que pot jugar sol si un està prop d'ell i que és un nen carinyós.

A través d'aquest cas clínic he volgut exposar la influència de les dinàmiques familiars que s'estableixen, ja des dels orígens de la vida, entre els nens/nenes amb els seus pares o cuidadors en el desenvolupament o no dels signes d'alerta del TDAH.

Mireia Escardíbul Ferrà
Psicòloga Clínica

Mataró, 18 d'abril del 2016

 Fundació Eulàlia Torras de Beà
Institut de Psiquiatria i Psicologia

BIBLIOGRAFIA

Lasa,A. (2008). *Los niños hiperactivos y su personalidad*. Bilbao: Asociación Altxa, pp.62,128,135.

Mabres, M. (Coord.) (2012). *Hiperactividades y Déficit de Atención. Comprendiendo el TDAH*. Barcelona, Octaedro.

Torras,E. (2015). *Ser niño. Cuidados para un crecimiento saludable*. Barcelona, Octaedro.